

עין משפט
גון מצוה

מו:

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

מסורת הש"ס

הואיל ואי בעי מיתשי' ע'יה. הקשה בקונטרס א"כ יקרא לה שם ואח"כ תתפס מטעם הואיל ואי בעי מיתשיל עלה (ו) ואורי' ביון שיכול לעשות בלא מהטעם הואיל אין לנו לעשות ע"י הואיל וא"כ א"כ אמאי שרי ר' אליעזר לאפוט לאפות משום הואיל דכל חדא ומדא חזיא ליה דלקמטן בלא הואיל יכול לעשות ע"י הטלה לזונן ואורי' דהכי עדיף טפי מהטלה לזונן דאיכא למיטש שלא תזכר יפה ויבא לדי חיימוק ועוד י"ל הואיל ואי בעי מיתשיל עלה לא שפס לא אמר להמיר דמנוח לקמן גבי לחם הפנים ושמי כנמנות (דף ע"ג: דמ"ד אין אפיקתן דאיכא למימר הואיל ואי בעי פריק ליה שאין התנור מקדשם שאם היה דאופין אותן קודם יו"ט וכן מוכח בנמנות (דף ע"ג: דמ"ד אין אפיקתן דוחה י"ט קסדר דאין התנור מקדשן וכש"כ פירש כי ג"ל שדעת רש"י כיון שהכל מנרפן וסופו לטוול אחת כעשור ודף ע"ג: דמ"ד אין אפיקתן דחזי לאכילה ולא מעטס הואיל שרי דאי בעי לא מפריש חדא לתלה אלא בעט פורחא מכל חדא ומדא וכל חדא ומדא חזיא ליה וכיון דכי נמי לא תהא לזונן ע"י מהטלה לא שרי אלא על ידי הואיל ואם יקרא לה שם קודם שתתפס הוו תרי הואיל ומרי נמצאת סמוך. לפיכך עיישו חייב עליה. ור' יוחנן סבר לא אמרינן וקשה לרש"י לפרושו כיון דאם יצטע מכל חדא ומדא הא עומד בלא הואיל היך שרו כענין למיעבד ע"י הואיל כיון דאפשר בלא הואיל ומירך שלא העריכו חכמים לצטע מכל אחד ואחת ור"י מקשה דאף כי נמי צטע מכל חדא ומדא אסור לאפות דמנוח בפ"ב דבינה (דף כ"ה). דלמר עישה של כולן וכן משמע בפסוק דלא לקמטן כל ל' אליעזר אלא כשלא היה בדמיה קפחי לפסחא הכי מניח כהד"כ בנמ' חלה (פ"ב פ"ג) דתנן העושה עיסתו קצין קצין (ו) פסוק מן החלה עד שישור ר' אליעזר אומר אף הרודה ונתן ללס וכי' משמע כהד"כ דמירי היכא דלא היה עשור חלה אבל היכא דיש עשור חלה לא יאמר ענין צירוף של להפריש מזה על זה אלא הקשה בעלמא כדי לתרוס מן המוקף כמו בתרומה ומעשר דלא ענין צירוף של להפריש מזה על זה אלא הקשה מיהו נראה לר"י דעס נמיה ללס ענין נמי נגישה כהדי משום נטילת חלה מן המוקף וכדאמר ר' אליעזר גופיה בפ' כ"ש (פסוק ל). שמי עיסות אחת טהורה ואחת שרי על נתן פחות מכבינה בנמנע כדי לטוול מן המוקף מדלג שרי על ידי צירוף של משמע דבעי נמי נגישה:

הואיל ואי בעי מיתשי' ע'יה. הקשה בקונטרס א"כ יקרא לה שם ואח"כ תתפס מטעם הואיל ואי בעי מיתשיל עלה (ו) ואורי' ביון שיכול לעשות בלא מהטעם הואיל אין לנו לעשות ע"י הואיל וא"כ א"כ אמאי שרי ר' אליעזר לאפוט לאפות משום הואיל דכל חדא ומדא חזיא ליה דלקמטן בלא הואיל יכול לעשות ע"י הטלה לזונן ואורי' דהכי עדיף טפי מהטלה לזונן דאיכא למיטש שלא תזכר יפה ויבא לדי חיימוק ועוד י"ל הואיל ואי בעי מיתשיל עלה לא שפס לא אמר להמיר דמנוח לקמן גבי לחם הפנים ושמי כנמנות (דף ע"ג: דמ"ד אין אפיקתן דאיכא למימר הואיל ואי בעי פריק ליה שאין התנור מקדשם שאם היה דאופין אותן קודם יו"ט וכן מוכח בנמנות (דף ע"ג: דמ"ד אין אפיקתן דוחה י"ט קסדר דאין התנור מקדשן וכש"כ פירש כי ג"ל שדעת רש"י כיון שהכל מנרפן וסופו לטוול אחת כעשור ודף ע"ג: דמ"ד אין אפיקתן דחזי לאכילה ולא מעטס הואיל שרי דאי בעי לא מפריש חדא לתלה אלא בעט פורחא מכל חדא ומדא וכל חדא ומדא חזיא ליה וכיון דכי נמי לא תהא לזונן ע"י מהטלה לא שרי אלא על ידי הואיל ואם יקרא לה שם קודם שתתפס הוו תרי הואיל ומרי נמצאת סמוך. לפיכך עיישו חייב עליה. ור' יוחנן סבר לא אמרינן וקשה לרש"י לפרושו כיון דאם יצטע מכל חדא ומדא הא עומד בלא הואיל היך שרו כענין למיעבד ע"י הואיל כיון דאפשר בלא הואיל ומירך שלא העריכו חכמים לצטע מכל אחד ואחת ור"י מקשה דאף כי נמי צטע מכל חדא ומדא אסור לאפות דמנוח בפ"ב דבינה (דף כ"ה). דלמר עישה של כולן וכן משמע בפסוק דלא לקמטן כל ל' אליעזר אלא כשלא היה בדמיה קפחי לפסחא הכי מניח כהד"כ בנמ' חלה (פ"ב פ"ג) דתנן העושה עיסתו קצין קצין (ו) פסוק מן החלה עד שישור ר' אליעזר אומר אף הרודה ונתן ללס וכי' משמע כהד"כ דמירי היכא דלא היה עשור חלה אבל היכא דיש עשור חלה לא יאמר ענין צירוף של להפריש מזה על זה אלא הקשה בעלמא כדי לתרוס מן המוקף כמו בתרומה ומעשר דלא ענין צירוף של להפריש מזה על זה אלא הקשה מיהו נראה לר"י דעס נמיה ללס ענין נמי נגישה כהדי משום נטילת חלה מן המוקף וכדאמר ר' אליעזר גופיה בפ' כ"ש (פסוק ל). שמי עיסות אחת טהורה ואחת שרי על נתן פחות מכבינה בנמנע כדי לטוול מן המוקף מדלג שרי על ידי צירוף של משמע דבעי נמי נגישה:

הגהות הב"ח

(א) י"ט ד"ה לא דכ"ט
וכי דאבל חלה אהא חלה
דלית ליה ל' אליעזר:
(ב) ר"ה משום הפסד
ממנו דרוד: (ג) הוב'
ד"ה הואיל וי' וי' וי' וי'
ממשל עלה ותרין פון
שטול כ"ל וי' וי' וי' וי'
נמנע: (ד) בא"ד נמנע'
חלה י"ט עיפוס קצין קצין
נבגו דא בזה פטרין מן
החלה: (ה) ר"ה כהה י"ט
המכר והמריבין וההדא:

הגהות מהר"ב

א בנמ' ד"ה סבר
אמרין הואיל ואי בעי
מיתשיל עלה ממוניה הוא.
כ"ל דעושה הקדש הקדש
ואין נשאלין פלי עין
מ"ס טה הרמ"ע משלן
ס' ס"ב וי"ט ע"ה נשאלן
דש"י וכן ד"ה לא
דר"י וי' שאין חילוק
דהרמ"ע מפסיק דלמיר
עיין כ"ה וי' וי' וי' וי'
ד"ה ר"ה וי' וי' וי' וי'
דמ"ס טה ספר מעד:
[ב] בת"ב ד"ה הואיל
חומה לכ"ה וי' וי' וי' וי'
ר"י דשאלו הנו דמיר
הו' לה. י"ט ר"ל דמיר
כ"ל קודם לה סוף פ'
מקמי אלל חלה דלמר
ה"ש חלה הואיל ואי
בעי מיתשיל עלה שאין
ד"ה כ"ה קודם כהמ"ס
ה"ש כ"ה קודם ד"ה ר"י
ע"ה י"ט וי' וי' וי' וי'
ש"ס כ"ה סתמנו י"ט וי'
לאורו פ' מען התחמה
להנאון מהר"ה ודמיר
ל' ע"ה ד"ה פ"ו ע"ה
ד"ה ומתירין של דמיר
ו"י י"ט ח"ה ח"ה ח"ה
הח"ה והלפני"ד סתמו
וה"ה אחת וכן יחסר:

מוסף רש"י

האופר מיום טוב
לחול. לאחר שפסק א"ת
דאי ודאי לחול הוא. ב"ה
כ"ה. הואיל ומיקלעו
ליה אורחים. ופ"ג
דלח"ה השתא לא סעד ליה
ולא לר"ך למיר (ויקרא ס"א)
י"ט שמתו ואין לר"ך לה
שכר פעד סעודתו אלא
מתת הפסד הוא שישט
ב"ה ח"ה.

לא זה הוא חמץ שמוזהרין עליו בבל יראה
ובבל ימצא אלא מפרשישתה ומניחתה עד
הערב ואם החמיצה החמיצה: **גמ'** א"ל ימא
בטובת הנאה קמפילגי ר' יהושע סבר טובת
טובת הנאה ממון ור' יהושע סבר טובת
הנאה אינה ממון לא דכולי עלמא סברי טובת
הנאה אינה ממון והכא בהואיל קמפילגי
או דר' אליעזר סבר אמרינן הואיל ואי
בעי איתשיל עלה ממוניה הוא ור' יהושע
סבר לא אמרינן הואיל איתמר האופה מיום
טוב לחול רב חסדא אמר לוקה רבה אמר
אינו לוקה רב חסדא אמר לוקה לא אמרינן
הואיל ומיקלעי ליה אורחים חזי ליה רבה
אמר אינו לוקה אמרינן הואיל אמר ליה
רבה לרב חסדא לדידך דאמרת לא אמרינן
הואיל היאך אופין מיום טוב לשבת א"ל
משום עירובי תבשילין ומשום עירובי
תבשילין שרינן איסורא דאורייתא אמר ליה
יבדאורייתא צורכי שבת נעשין כ"י"ט ורבנן
הוא דגורו ביה גזירה שמא יאמרו אופין
מ"י"ט אף לחול וכיון דאצרכוהו רבנן עירובי
תבשילין אית ליה היתוכרא איתוכיה ייבהמה
המסוכנת לא ישחוט אלא כדי שיכול לאכול
הימנה כותב צלי מבועד יום יכול לאכול
אע"ג דלא בעי למיכל בשלמא לדידי דאמרי
הואיל הואיל ואי בעי למיכל מצי אכיל
משום הכי ישחוט אלא לדידך דאמרת לא
אמרינן הואיל אמאי ישחוט אמר ליה משום
הפסד ממונו ומשום הפסד ממונו שרינן
איסורא דאורייתא אמר ליה אין משום הפסד
ממונו גמר בלבו לאכול כותב ואי אפשר
לכותב בשר בלא שיחטה איתוכיה לחם הפנים
נאכל

לא זה הוא חמץ שמוזהרין עליו בבל יראה
לחמץ שקרא עליה שם וקרא חמץ שרץ אי אמה רואה [ה:] וזה אינו
שרץ ולא של חמיר דלחמץ לא מנא ליה כהן: **גמ'** **טובה הנאה.**
דבר מועט דמניח (בכורות דף כ"ה). רשאי ישראל לומר לחמירו היך
סלע ותן כל תרומותיך לזון בני כהן
והיינו טובה הנאה שיש לו לישראל
בחלה זו שרשאי לתתה לכל כהן
שירצה ולטוול דבר מועט מאוהבו
של כהן כשביל שיתנה לו. ר' אליעזר
סבר טובת הנאה ממון והוא הך
חלה כדדידה ועבר עלה אי מחמיצה
גביה הלך אפי לה כרישא ור'
יהושע סבר טובת הנאה אינה ממון
ולאו דדידה הוא ואינו מחזיר עליה
ומשום פקדון נמי ליכא דלחמץ לא
מנא ליה דכהן: לא דכולי עלמא
טובה הנאה אינה ממון ובהואיל קא
מיפליגי ר' אליעזר סבר. עבר עליה
משום הואיל ואי בעי מיתשיל עלה
והדרה לטיבאל ודידיה היא דכל כל
גדר והקדש ותרומה הקדוש בנמירת
פה יכול לישאל לתכס ולעקור דעורו
הלך ממוניה הוא ועבר עליה.
ומלכתא אפיימה נמי ב"י"ט כי לא
קרא עליה שם ואע"ג דאיכא חמץ
דלא חזיא משמירא דכל (ח) חדא ומדא
איכא למימר הא לאו חלה היא ואי
נמי קרא עליה שם מצי למיפס לה
הואיל ואי בעי מיתשיל עלה מיהו
כיון דלית לר"ה הסל מנרפן חלה
[מת:]: הכי שפיר טפי שמתפס חלה
משום רוחא דמילתא וכל כמה
דאפשר למיעבד שפיר בלא שום
הואיל יתחא למיעבד: לא אמרינן
הואיל. הלך על חימונה אינו עובר
אלל על אפיימה עובר דאיכא חדא
דלא חזיא ליה: **האופה מ"י"ט לחול.**
לאחר שאכל וגמר סעודתו דפשיטא
לן דלא חזיא ליה מדי האידנא עד
אורחא שהוא חול: **וקס.** משום לא
מעשה כל מלכתא: **הואיל ואי מיקלעי**
ליה אורחין. שיהו צריכין לפת זה
היום: **היאך אופין מ"י"ט לשבת.**
אי לא דאמרי' הואיל אי מיקלעי ליה אורחין חזי ליה כוילה ליום
טוב: **מדאורייתא** צורכי **שבת נעשין ב"י"ט.** דמכ"כ (שמות יב) אך
אשר יאכל לכל נפש ושבת ויו"ט חדא קדושה היא דתרוויב' שבת
איקרו וכי היכי דמוחר לבשל לכו ביום מוחר לבשל לחמץ: **ורבנן**
הוא דגורו. כי היכי דמוחרי עירוב תבשילין כדי שלא יאמרו אופין אף
לחול: **במהם סוכות.** ורואה לשוחטה ביום טוב שלא שחטה
ויפסידה: **וימים לל.** והו קל כבשולס: **כדי שיכול לאכול.** שאם
שחט ביום כדי להפשיט ולחמון כית ולללות ולאכול ואי איכא שחט
כי האי שרי ואע"ג דלא אכיל מניה: **אמאי שמיט.** הא לא לר"ך
למיכל שכבר אכל: **משום הפסד ממונו.** (ו) ויודע הוא שאינו מוחר
בלא אכילה גמר לבלו לאנס את עמנו ולעבור על דעתו ולאכול
כית והוה ליה לר"ך לזית ב"י"ט ומשום ההוא זית בעי' למישחטיה
לכולה דאי אפשר לכית בשר בלא שמיטה אבל הכא דליכא למימר
גמר לבלו לאנס עמנו משום הואיל לא שרינן איסורא
דאורייתא כיון דלא לר"ך למיר: **לחם הפנים.** כל שבת ושבת:
נאכל

בבשילין אית ליה היתוכרא. ומתוכין עליה (דרכי) [דרכ חסדא]. הא דתן כהמה מסוכנת לא ישחוט שחמנו נבלה. ואי אפשר לכותב בשר בלא שיחטה. וכי קא שחית לאכיליה קא שחית.